

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА

БИЗЕ. Кармен



Премьерни представления на 24 и 29 януари 1974 година.

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"- Русе



120000890796

„Операта на Бизе е шедьовър. Тя е една от малко творби, на които е съдено да отразят в себе си в най-силна степен музикалните насоки на една цяла епоха. След десет години „Кармен“ ще бъде най-популярната опера в света“.

ЧАЙКОВСКИ

490876



ЖОРЖ БИЗЕ е роден в Париж на 25 октомври 1838 г. в семейство на музиканти. През 1857 г. завършва Консерваторията, след което е изпратен на специализация в Италия.

Двадесет и пет годишен дебютира с успех пред парижката публика като оперен композитор с операта си „Ловци на бисери“ — 30. IX. 1869 г. (представена и на русенска сцена — 6. XII. 1954 г.). Значителни успехи за автора са: „Пертската красавица“ (1867) и „Джамиле“ — (1872) и „Кармен“ (1875).

ЗА КАРМЕН НА БИЗЕ

Когато на 3 март 1875 г. в Париж била представена за първи път една от най-значителните музикално-сценични творби на миналия век операта на Бизе „Кармен“, публиката и критиката съвсем не я разбрали. Някои определяли драмата на Хозе и Кармен като напълно безизравствена. И двамата герои — според тях, поради плебейския си произход не трябвало да излизат пред светлините на рампата, и то особено в Париж. Музиката на операта също намерила повече противници отколкото приятели. „Познавачите“, привикнали на „тънката“ оркестрация на парижката Гран Опера едва не подскочили, слушайки грубоватите енергични ритми и фолклорни напеви на „Кармен“. Тези, които очаквали да видят кринолини,

напудрени перуки и блестящи шпаги на оперната сцена — с възмущение открили прости войници, работнички, контрабандисти. И все пак новата опера на Бизе не се провалила, въпреки първоначалния неуспех. Зрителите от галерията на театъра шумно аплодирали мадам Гали-Марие — първата изпълнителка на главната героиня. Мелодията на Бизе постепенно завладяла улицата. Започнали да се пеят от всички. Специалистите оспорвали трайността на успеха на „Кармен“. Твърдяли, че тази популярност е „сапунен мехур“, който макар и заслепил всички с красотата си, ще изчезне скоро.

Бизе бил просто болен след този странен прием на последното си произведение, което обичал до безздравост. С прозрението си на гениален художник, той ясно съзнавал, че е създавал голяма музика, че е казал нещо ново в това трудно и неблагодарно изкуство — операта.

Заслугите му?! За първи път на сцената и то на преден план той извел хора от улицата — безименни, незабележими. Пред публиката разиграл една обикновена ежедневна драма — без патоса и шампите на старата опера. Бизе чувствувал, че в потока на немската музика, по-точно на вагнерианството, заливащо по това време цяла Европа, партитурата на неговата „Кармен“ със стегнатите си класически форми и с пълнокръвната си драматургия е светъл лъч от Средиземноморието. В противовес на полумръка и мистиката от оперите на епигоните на Вагнер — „Кармен“ говори просто за превратностите на съдбата, за любовта и смъртта. За човека, който люби, страда и се бори за свободата си.

Извъсналият в патриархална среда, селски момък Хозе, е посвещен след срещата си с Кармен. Заради нея той дезертира и става контрабандист. Но докато Кармен живее не по законите на другите (т. е. на обществото), а по свои собстве-

ни, то Хозе, въпреки любовта си, не може да измени на общоприетите морални норми. Свободолюбието на Кармен е анархистично и противоречи на това на Хозе. От тук и неизбежността на катастрофата. Темата за съдбата в операта получава психологическо и социално звучене — реалност и мащабност, които рядко са се появявали до този момент на оперна сцена.

Потресен от хладния прием на творбата му, Бизе напуска Париж и заедно с жена си отива в провинцията, в Буживал, за да си почине и успокои. Не след дълго, на 1 юни 1875 год. получава сърдечен удар и на следващия ден умира, едва 37-годишен.

Ако трябва да определим накратко творчеството му, то можем да кажем, че „Ловци на бисери“ е събрала най-хубавите черти на френската лирична опера, а „Арлезианката“ заедно с творбите на Ектор Берлиоз, това е златният фонд на френския симфонизъм. Бихме добавили още, че „Джамиле“ и „Хубавицата от Перт“ съдържат чувствената и екзотична красота на Изтока, докато „Кармен“ сред този свят на илюзии и реалност е химн на любовта, свободата и истината.

О. С.

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА

КАРМЕН

опера в 4 действия от ЖОРЖ БИЗЕ
Либрето от АНРИ МЕЙАК и ЛУИ ХАЛЕВИ
по едноименната новела от ПРОСПЕР МЕРИМЕ

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА:

ДОН ХОЗЕ	— сержант	— тенор
ЕСКАМИЛИО	— тореадор	— баритон
ДАНКАЙРО	— контрабандист	— баритон
РЕМЕНДАДО	— контрабандист	— тенор
ЦУНИГА	— капитан	— бас
МОРАЛЕС	— сержант	— баритон
КАРМЕН	— циганка	— мецосопран
ФРАСКИТА	— циганка	— сопран
МЕРСЕДЕС	— циганка	— сопран
МИКАЕЛА	— селска девойка	— сопран
ЛИЛАС ПАСТИЯ	— собственик на кръчма	— без пеене

Действието се развива в Испания — Севиля и околностите ѝ през 1820 г.

ПОСТАНОВКА: СТЕФАН ТРИФОНОВ
ХУДОЖНИЦИ: РАДОСТИН И БОЯНА
ЧОМАКОВИ

БАЛЕТМАЙСТОР: ПЕТЪР ЛУКАНОВ

Пом. режисьори: М. Киселова
Л. Игрибозова

ДИРИГЕНТ: РОМЕО РАЙЧЕВ
ДИРИГЕНТ НА ХОРА: ТОМИНА
СИДОВА

КОНЦЕРТМАЙСТОР:
АЛЕКСАНДЪР ГАНЕВ

Корепетитори: Ст. Цонев
М. Димитрова
М. Стефанова
Н. Владимирова

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

Площад в Севиля. Пред казармата стоят войници и разглеждат разхождащите се граждани на Севиля. Появява се Микаела, която търси Хозе. Но сержантът ще дойде по-късно, с новия караул. Всички молят настойчиво хубавото момиче от Навара да остане, но тя е неумолима. Ще дойде, когато тук бъде Хозе.

С новата смяна на караула пристига и Дон Хозе. Капитан Цунига го пита какви са момичетата, които работят в близката фабрика за цигари, но сержантът обича Микаела и нищо друго не го интересува.

Скоро се чува фабричната свирка и площадът се изпълва от шумните работнички. Последна, обкръжена от поклонници, се появява Кармен.

Само един от присъстващите тук мъже е равнодушен към младата и красива циганка — сержантът Хозе. Възмутена от невниманието му, Кармен му подхвърля едно цвете и избягва.

Останал сам, Хозе не сваля поглед от цветето до идването на Микаела. Тя носи писмо от майка му заедно с малко пари и една целувка, която предава с много обич.

Едва си е отишла Микаела и от фабриката се чува пронизителен женски писък, който прекъсва мечтанията на Хозе. Капитан Цунига изпраща сержанта да открие причинителя на бзредият. Това е Кармен, която при скарване е наранила с нож една работничка. Цунига заповядва на Хозе да арестува Кармен. Но младата циганка не губи напразно времето си. Още преди да си отиде офицера, тя предлага любовта си на Хозе, като му пее весела сегидиля. Определя му и среща в околностите на Севиля, в кръчмата на Лилас Пастия.

Молбите ѝ не остават напразни. По пътя към затвора, Хозе дава възможност на циганката да избяга. За това го арестуват.

ВТОРО ДЕЙСТВИЕ

Кръчмата на Лилас Пастия край Севиля. В тази кръчма, отдавнашно убежище на севилските контрабандисти, се весе-

лят Кармен, Мерседес и Фраскита. Красавицата-циганка празнува освобождението на Хозе, когото очаква да дойде тук. В кръчмата е и Цунига, който напразно ухажва Кармен.

От улицата се чуват виковете на ликуващата тълпа. Съпроводен от факелно шествие се появява Ескамилно — прославеният севилски тореро. Той веднага забелязва Кармен и нейната красота го поразява. Но тя очаква своя Хозе. Придружен от посетителите на кръчмата, Ескамилно си отива. Остават само контрабандистите: Фраскита, Мерседес, Ремендадо и Данкайро. Те увещават Кармен да тръгне с тях по опасния път, да ги прикрива. Но тя отказва — ще чака своя Хозе.

И Хозе пристига. Кармен танцува и пее, за да го развесели. Но не след дълго се чува сигналът на военната тръба. У сержанта се пробужда чувството за дълг. Той се приготвя да си отиде, но Кармен разгневена го задържа. Тя не може да обича повече мъж, за който всичко друго е по-важно от нейната любов. В отговор на обвиненията на Кармен, Хозе ѝ говори за розата, която тя му е подарила, за тази единствена утеха, в тежките часове, прекарани в ареста.

Скоро се връща капитан Цунига, който иска да изгони Хозе от кръчмата, за да остане насаме с Кармен. Вбесен от ревност и обида. Дон Хозе се нахвърля с оръжие в ръка срещу своя командир. Викове на изплашената Кармен довеждат контрабандистите, които разрешават спора като разоръжават Цунига.

След конфликта с капитана за Хозе няма друг изход освен да тръгне заедно с нарушителите на закона.

ТРЕТО ДЕЙСТВИЕ

В Сьера Невада. През нощта сред скалистите възвишения се промъкват предпазливо контрабандистите, които пренасят забранени стоки. Сред тях е и Дон Хозе, който не може да се примири с новия си живот. Мисли за майка си, за миналите дни отлетяли като странен и приятен сън. Тук е и Кармен, която е погълната от мисълта за своя нов любим — Ескамилно.

Фраскита и Мерседес весело редят картите си, които им

предсказват само хубави неща. Мрачни предчувствия измъчват суеверната Кармен. С трепет тя реди своите карти. Предсказват и... смърт!

Контрабандистите продължават пътя си, като оставят Хозе на стража да пази стоката. Тук в планините е дошла Микаела! Тръгнала по следите на Хозе, тя му носи печалната вест — майка му е на смъртно легло! Хозе трябва незабавно да се върне в родното си село.

Ескамилио — щастливият тореро, е дошъл чак тук в планините, за да се срещне със своята Карменсита. Срещайки Хозе, той се хвали с любовта на Кармен. Разгневен, Хозе се нахвърля срещу своя съперник и го побеждава, но дошлата Кармен спасява тореадора.

С големи усилия, Микаела успява да отведе Хозе. Отдалечавайки се от Кармен, той я заплашва, че ще се върне скоро.

ЧЕТВЪРТО ДЕЙСТВИЕ

Пред арената на Севиля. Огромната тъпла приветствува хората, които ще участвуват в днешния бой с бикове. Последен, заедно с Кармен, пристига Ескамилио, посрещнат от възторжените зрители.

Фраскита и Мерседес предупреждават Кармен да се пази от Хозе. Той е отново в града, дошъл е да ѝ отмъсти. Но циганката не обръща внимание на думите им. В този миг пристига измъченият от любов и ревност Хозе, който ѝ препречва пътя към арената. Той, както преди, я обича и е готов да ѝ прости всичко, ако тя се върне при него. Но Кармен не го обича вече. Тя люби Ескамилио. Хладно отвърща на молбите му и на края, изгубила търпение му подхвърля пръстена, символ на предишната любов.

Отчаяният Хозе не може да се владее повече. Той убива Кармен и се предава в ръцете на властта.

ОПЕРАТА Е ПОСТАВЕНА ЗА ПЪРВИ ПЪТ В ПАРИЖ —
НА 3 МАРТ 1875 г.
ПЪРВАТА ИЗПЪЛНИТЕЛКА НА КАРМЕН Е СЕЛЕСТИНА
ГАЛИ-МАРИЕ
ПЪРВО ИЗПЪЛНЕНИЕ В БЪЛГАРИЯ НА 4 МАРТ 1912 г.
ОТ ОПЕРНАТА ДРУЖБА — СОФИЯ
ДИРИГЕНТ: ТОДОР ХАДЖИЕВ
РЕЖИСЬОР: ДРАГОМИР КАЗАКОВ
СЦЕНОГРАФ: АЛЕКСАНДЪР МИЛЕНКОВ

ПЪРВО ИЗПЪЛНЕНИЕ В РУСЕ НА 16 ЯНУАРИ 1958 г.
ДИРИГЕНТ: РОМЕО РАЙЧЕВ
РЕЖИСЬОР: проф. ИОН РЪНЗЕСКУ
ХУДОЖНИЦИ:
ТЕОДОР СУРУЧАНУ, ЛИДИЯ ИОВАНЕСКУ
В РОЛИТЕ:
АНА АНГЕЛОВА, АНА ГЕОРГИЕВА, ТОДОР БОНЕВ,
ИВАН ДИМОВ, КИРИЛ КРЪСТЕВ, ПЕНКА МАРИНОВА

ПРЕМИЕРА НА НАСТОЯЩАТА ПОСТАНОВКА
НА 24 ЯНУАРИ 1974 г.

Други музикално-сценични творби на Бизе:
„Паризина“ — опера
„Есмералда“ — балет
„Дон Прокопио“ — комична опера
„Иван Грозни“ — опера
Музика към драмата на Алфонс Доде „Арлезианката“

THÉÂTRE D'OPÉRA DE ROUSSÉ

Carmen

opera en 4 actes de

GEORGES BIZET

Livret de Henri Meilhac et Louis Halévy
d'après la nouvelle du même titre de Mérimée

*
Chef d'orchestre
Romeo Raïceff
Ivan Philev

*
Décors et costumes de
Radostin Tchomacov

Mise en scène de
STEFAN TRIFFOHOV

*
Choréographie de
Peter Lucanov

*
Premier violon
Alexandre Ganef

*
Ateliers de décors, de costumes, de maquillage et
personnel adjoint de
Théâtre d'opéra de Roussé

*
Première de la présente mise en scène le 24 Janvier 1974



СЪТРУДНИЦИ НА ПОСТАНОВКАТА:

художник-изпълнител: Христо Арнаудов
Зав. пост. част: П. Шопов. Театърмайстор: Д. Денев. Зав. худ. освет-
ление: Ц. Сокеров. Зав. светлинни ефекти: А. Харалампиев. Зав. пе-
рукеро-фризьорско ателие: Г. Ламбев. Зав. шивашки ателиета: Ал.
Димова, Др. Христакiev. Зав. тапицерско ателие: Ив. Киров. Зав.
дърводелско ателие: Г. Иванов. Зав. железарско ателие: Вл. Илиев.
Реквизитор: Ив. Калинов.

